

ÉVFORDULÓ

Eljött az évforduló napja.

Ebben az évben Warren Moore volt a soros házigazda. A felesége és a gyerekek a sorsukba beletörődve átvonultak az asszony szüleihez, hogy ott töltsék az éjszakát.

Moore az ajkán halovány mosollyal szemlélte a szobát. A kezdet kezdetén csupán Mark Brandon lelkesedése tartotta életben az eseményt, de aztán ő maga is megkedvelte a szívélyes megemlékezést. Úgy sejtette, hogy ez alighanem az idő múlásával függött össze - immáron húsz hosszú év állt mögöttük. Moore kisebb pocakot eresztett, a haja megritkult, az arca megereszkedett, és - ami mind közül a legrosszabb - szentimentális lett.

Valamennyi ablakot sötétre polarizálta, de még a függönyöket is behúzta. Csupán a falakon kapcsolt fel egy-egy pontlámpát, hogy így emlékezzen arra a gyér megvilágításra és a szörnyű elszigeteltségre, ami azon a régi-régi, borzalmas napon körülvette őt és a társait.

Az asztalon úrhajós ételek, táprudak és tubusok heverték, míg középen természetesen egy bontatlan üveg állt, amely gyöngyöző, zöld Jabra-vízzel volt tele, vagyis azzal az erős szeszes itallal, amelyet csakis a marsi gombák tudtak előállítani, biokémiai úton.

Moore az órájára pillantott. Számított rá, hogy Brandon hamarosan beállít, erről az eseményről még sosem késett el. Egyedül az zavarta, hogy a legutóbbi beszélgetésük alkalmával Brandon hangja olyan furcsán csengett a hangszóróban, amikor azt mondta: „Warren, ezúttal van egy kis meglepetésem a számodra. Csak várj és figyelj! Csak várj és figyelj!”

Brandon alig öregedett, legalábbis Moore mindig így vélte. A nála fiatalabb férfi megőrizte karcsúságát és fiatalos lendületét, egészen a negyvenedik születésnapjáig. És

megtartotta azon tulajdonságát is, hogy erős izgalomba jött a jó dolgoktól, míg a rosszaktól mély búskomorságba zuhant. A haja őszülni kezdett, de ezt leszámítva, amikor fel és alá járkálva, teli torokból harsogva magyarázott valamit, Moore-nak a szemét sem kellett lehunynia ahhoz, hogy újra lássa maga előtt azt a rettegő fiatalembert a Silver Queen roncsán.

Megszólalt a csengő, Moore odabökött a nyitógombra, és anélkül, hogy a bejárat felé fordult volna, megszólalt:

- Bújj be, Mark!

Egy idegen hang válaszolt, halkán és elfogódottan:

- Mr. Moore?

Moore sietve megpördült. Igen, Brandon is ott volt, csak hogy izgatottan vigyorogva toporgott a háttérben. Előtte másvalaki állt, egy alacsony, zömök, erősen kopaszodó, barna bőrű alak, akiről első pillantásra lerítt, hogy az űrben éli az életét.

Moore úgy elcsodálkozott, hogy alig tudott megszólalni, de aztán csak kinyögte:

- Mike... Mike Shea... Mike Shea, az űr szerelmére!

Egy pillanattal később már kacagva ütötték össze a kezüket.

- Mike az irodán keresztül talált rám - magyarázta Brandon, miután üdvözölte a házigazdát. - Emlékezett rá, hogy az Atom Műveknél dolgozom...

. - Hát, eltelt azóta egy kis idő - dünnyögte Moore. - Lássuk csak, tizenkét évvel ezelőtt a Földön dolgoztál...

- Mike még sosem vett részt évfordulós ünnepségen - szólt közbe Brandon. - Ehhez mit szólsz? Éppen most megy nyugdíjba. Otthagyja az űrt, és a nemrég vásárolt birtokán fog élni, Arizonában. Azért jött, hogy elbúcsúzzon, mielőtt végleg letelepszik. Csak ezért állt meg a városban, és én biztosra vettem, hogy eljön a megemlékezésre. „Miféle megemlékezés? Miféle évforduló?” - kérdezte ez a vén tökfaj.

Shea vigyorogva bólogatott, és megszólalt:

- Brandon aztán elmesélte, hogy minden évben rendeztek egy kis ünnepséget.

- Ahogy mondd - felelte fellelkesülve Brandon -, és ez az első alkalom, hogy mindhárman itt vagyunk. Szóval, ez lesz az első igazi évforduló. Húsz év telt el, Mike! Húsz év telt el azóta, hogy Warren kimászott a roncsból, és levitt minket a Vestára.

Shea ezalatt körülnézett, és az asztalra mutatva megkérdezte:

- Űrhajós kaja, mi? A hangulat kedvéért. És persze Jabra. Ó, igen, emlékszem... húsz év. Sosem idéztem fel magamban, de most egyszeriben úgy látok magam előtt mindent, mintha csak tegnap történt volna. Emlékeztek, milyen volt, amikor végül visszatértünk a Földre?

- Még szép! - kurjantotta vidáman Brandon. - A felvonulások, a beszédek... Hármunk közül egyedül Warren volt az igazi hős, de ezt hiába mondogattuk, senki sem figyelt ránk. Emlékeztek?

- Hát persze - felelte Moore. - Mi voltunk az első három ember, akik valaha túléltek egy űrhajó-szerencsétlenséget. Különlegesek voltunk, márpedig a különlegességeknek kijár az ünneplés. Ezen kár töprengeni, ezek irracionális dolgok.

- Hé, és emlékeztek a rólunk írt slágerekre? Meg arra az indulóra? - kiáltotta kacagva Shea, azzal rázendített: - Dalolj, ha az Űr ösvényeit járod, és lábad fáradt, pihenni vágysz...

Brandon is beszállt a maga tiszta tenorjával, de még Moore is csatlakozott a kórushoz, így az utolsó sorok már akkora hangerővel szóltak, hogy a függönyök meg- meglebbentek.

- A Silver Queen roncsáááááán! - bömbölték végül torkuk szakadtából, és harsogó nevetésben törtek ki.

- Bontsuk ki a Jabrát, és igyunk egyet, de éppen csak egy kortyocskát! - javasolta Brandon. - Ennek a palacknak reggelig ki kell tartania.

- Úgy látszik, Mark ragaszkodik ahhoz, hogy minden

eredeti legyen - jegyezte meg Moore. - Kicsit meg is lep, hogy nem várja el tőlem, hogy kimásszak az ablakon, és körberöpködjem az épületet.

- Várjunk csak, ez nem is rossz ötlet! - hümmögte Brandon.

- Emlékeztek az utolsó pohárköszöntőre? - Shea maga elé emelte üres poharát, és ünnepélyes hangnemben idézte: - „Uraim, igyunk az egyévi készletre a jó öreg hákettőóból, ami mindvégig nálunk volt.” Három részeg disznó szállt le, ne szépítsük. Hát, kölykök voltunk. Még csak harmincéves voltam, és öregnek tartottam magam. És most... - a hangjából hirtelen sóvárgás érződött - elküldtek nyugdíjba.

- Igyunk! - mondta Brandon. - A mai napon ismét harminc vagy, és emlékezzünk arra a napra a Silver Queen fedélzetén, még ha más nem teszi is. A megbízhatatlan és feledékeny emberiség!

- Mégis, mire számítottál? - kérdezte nevetve Moore. - Hogy majd világszerte megemlékezéseket fognak tartani minden évben, úrkajákkal és Jabrával, vagyis a rituális étellel-itallal?

- A mai napig mi vagyunk az egyetlenek - vitatkozott Brandon -, akik valaha túléltek egy úrhajó-katasztrófát, és tessék, nézz csak ránk! Feledésbe merültünk.

- Én nem bánom - válaszolta Shea. - Az elején jól éreztük magunkat, aztán a népszerűség jókora lökést adott, amitől hamar feljebb kerültünk a létrán. Jól boldogultunk, Mark. így járt volna Mike Shea is, ha nem akart volna visszatérni az űrbe.

- Én pontosan ott szeretek lenni - közölte vigyorogva és a vállát vonogatva Shea.

- És nem bánom, hogy így történt. A biztosítótól kapott kártérítés még megvan, vagyis csinos kis pénz vár rám most, hogy nyugdíjba megyek.

- A roncs a Bolygóközi Biztosítótársaság tulajdonába került - idézte fel Brandon.

- Jut eszembe, valami azért még most is hibádzik. Ha

manapság azt mondod valakinek, „Silver Queen”, az illető csakis Quentinre gondol, ha egyáltalán gondol valakire.

- Kire? - kérdezte Shea.

- Quentinre. Dr. Horace Quentinre - magyarázta Brandon. - A szerencsétlenség egyik áldozatára. Ha megkérdezed valakitől: „És mi van azzal a három fickóval, akik túléltek?”, akkor csak bámulnak rád, és visszakérdeznak: „Tessék?”.

- Ugyan, Mark, nézz szembe a tényekkel! - mondta higgadtan Moore. - Dr. Quentin egyike volt a világ legnagyobb tudósainak, mi pedig a világ három senkije voltunk és vagyunk.

- De mi túléltek! - makacskodott Brandon. - Az úrhajózás történetében mi vagyunk az egyetlenek, akik túléltek egy úrkatasztrófát.

- Valóban? Akkor ezt hallgasd meg! - vitatkozott Moore. - John Hester is a hajón utazott, és ő is fontos tudós volt. Nem éppen Quentin osztályában játszott, de fontos volt. Történetesen mellette ültem az utolsó vacsora alatt, mielőtt a szikla nekünk ütközött. És csak azért, mert Quentin ugyanazon a roncsra vesztette életét, Hesterről is megfeledkeztek. Senki sem emlékszik arra, hogy Hester a Silver Queenen halt meg. Csakis Quentinre emlékeznek. Igaz, mirőlunk is elfelejtkeztek, de mi legalább élünk.

- Megmondom, mi történt - jelentette ki rövid hallgatás után Brandon, amivel elárulta, hogy nem fogott rajta Moore érvelése. - Megint száműztek minket egy lakatlan helyre. Húsz évvel ezelőtt a Vestán kötöttünk ki. Mára a feledésbe száműztek minket. Most végre összegyűltünk mind a hárman, és ami történt, az nem történhet meg még egyszer. Húsz évvel ezelőtt Warren lerángatott minket a Vestára. Most pedig gyerünk, oldjuk meg az új problémát!

- Szeretnél kitörni a feledésből? - kérdezte Moore. - Szeretnél híres lenni?

- Persze! Miért is ne? Tudsz ennél jobb módot arra, hogy

megünnepeljük a huszadik évfordulót?

- Nem, de igazán érdekelne, hogy hol akarod elkezdni. Szerintem az emberek már egyáltalán nem emlékeznek a Silver Queenre, leszámítva Quentint, így aztán ki kell találnod valami megoldást arra, hogy felidézd bennük a baleset emlékét. És ez még csak az első lépés lenne!

Shea nyugtalanul mocorgott ültében, és töprengő kifejezés telepedett kerek arcára.

- Néhányan még emlékeznek a Silver Queenre - mondta csendesen. - Például a biztosítótársaság emberei. Tudjátok, van egy furcsa dolog, ami most jutott eszembe. Tíz-tizenegy évvel ezelőtt a Vestán jártam, és megkérdeztem valakitől, hogy ott van-e még a roncs, amit mi vittünk le oda. Az illető azt felelte: „Naná, hogy ott van! Mégis, ki vitte volna el?”. Szóval, arra gondoltam, hogy a hátamra veszek egy reaktív hajtóművet, és vetek egy pillantást a maradványokra. Tudjátok, a Vestán olyan alacsony a gravitáció, hogy csak egy reaktív hajtómű kell, és máris mehetek repülni. Egyébként csak messziről tudtam megnézni a roncsot, mert mesterséges erőter veszi körül.

- A mi Silver Queenünket? - mordult fel Brandon, a szemöldökét magasra felvonva. - És mégis, minek?

- Miután visszatértem, én is ezt kérdeztem. De nem árulták el, és azt mondták, nem tudták, hogy oda megyek. Azt is mondták, hogy a roncs a biztosítótársaság tulajdona.

- Nyilván úgy is van - dörmögte bólogatva Moore. - Miután kifizették, birtokba vették. Amikor elfogadtam a kárpótlási csekket, aláírtam egy szerződést, amiben lemondtam a mentési jutalommal kapcsolatos jogaimról. Gondolom, ti is ezt tettétek.

- De minek oda erőter? - tért vissza az előző kérdéshez Brandon. - Mire ez a nagy titkolózás?

- Nem tudom - felelte Shea.

- Az a roncs még fémhulladékként sem ér semmit. Az elszállítása többbe kerülne, mint amennyit kapnának érte.

- Igen, ez igaz - ismerte el Shea. - De azért furcsa: a mai

napig gyűjtögetik a maradványokat az ūrben. Egy egész rakással volt ott. A saját szememmel láttam. A roncs közelében van egy jókora hulladékhalom, ami nem áll másból, csak eltorzult fémdarabokból. Ennek is utánaérdeklődtem, és kiderült, hogy folyton érkeztek oda hajók, kisebb-nagyobb hulladékszállítmányokkal. A biztosítótársaság szabott árat fizetett a Silver Queen darabjaiért, így aztán a Vesta közelében járó hajók legénysége állandóan vadászott az ūrben keringő maradványokra. Aztán, az utolsó utam során még egyszer elmentem, hogy megnézzem a Silver Queent, és a halom sokkal nagyobb volt, mint az előző alkalommal.

- Azt akarod mondani, hogy a mai napig keresik a roncsokat? - kérdezte Brandon, és a szeme furcsán csillogott.

- Nem tudom - válaszolta a vállát vonogatva Shea. - Talán leálltak időközben. De az biztos, hogy a halom nagyobb volt, mint tíz-tizenkét évvel ezelőtt, vagyis akkoriban még egy jó darabig szedegették a darabokat.

Brandon hátradólt a székén, és a bal lábát átvette a jobbon.

- Hát, ez tényleg fura... - dörmögte. - Egy gyakorlatias biztosítótársaság komoly pénzt áldoz arra, hogy tisztára söpörtesse a Vesta körüli ūrt. Egy húszéves roncs darabjait igyekeznek összegyűjteni.

- Talán arra gyanakodnak, hogy szabotázs történt, és ehhez keresnek bizonyítékokat - vetette fel Moore.

- Húsz év elteltével? Hiába sikerülne bebizonyítaniuk, a pénzüket akkor sem kapnák vissza. Ez már halott ügy.

- Az is lehet, hogy évekkal ezelőtt leálltak a kereséssel - vélekedett Shea.

Brandon ekkor talpra ugrott.

- Hát akkor kérdezzük meg! - javasolta eltökélten. - Érdekes furcsaságba botlottunk, és már eléggé jabratizálódtam, és eleget évfordulóztam ahhoz, hogy utána akarjak járni!

- Világos - mormolta mosolyogva Shea -, de kit kérdezzünk

meg?

- A Multivac-ot - felelte Brandon.

Shea nagyot nézett.

- A Multivac-ot! - ismételte vontatottan. - Mondja, Mr. Moore, van itt önnek Multivac-kivezetése?

- Igen, kérem.

- Még sosem láttam olyat, bár mindig szerettem volna.

- Nincs rajta semmi különös. Úgy néz ki, mint egy írógép.

Ne keverjünk össze egy Multivac-kivezetést magával a Multivac-kal. Őszintén szólva, nem ismerek senki olyat, aki már látta a Multivac-ot.

Moore csendesen mosolyogva hallgatta a társait. Gyanította, hogy élete végéig sem fog találkozni senkivel azon technikusok közül, akik a munkanapjaik java részét egy titkos üregben töltötték, a Föld gyomrában, ahol is egy mérföldes hosszúságú szuperszámítógépet felügyeltek. Ez a gigászi gépezet, minden emberi tudás és adat tárháza, vezérelte a gazdaságot, irányította a tudományos kutatást, segített meghozni a politikai döntéseket, továbbá milliányi szabad áramkörrel rendelkezett, amelyek megválaszták a magánszemélyek kérdéseit, amennyiben azok nem ütköztek a magánéletet vagy a titkos adatokat védő törvényekbe.

Mialatt az energiarámpán siklottak felfelé a második szintre, Brandon megszólalt:

- Egy ideje már én is azon gondolkodom, hogy veszek egy Multivac-kivezetést a srácoknak. A házi feladatokhoz meg az effélékhez, tudjátok. De egyelőre nem tudtam rávenni magam, hogy pénzt adjak ki egy ilyen fura és drága holmiért. Elmondanád, Warren, hogy hogyan működik?

- Először nekem tegyétek fel a kérdéseket. Ha rosszul fogalmazzuk meg, a Multivac nem fog válaszolni - magyarázta Moore.

A Multivac-kivezetés a külsejét tekintve valóban egy az átlagosnál kicsivel bonyolultabb írógépnek tűnt.

Moore beütötte a koordinátákat, amelyekkel megnyitotta az egész bolygót behálózó áramkör-rendszerből órá eső részt, majd megszólalt:

- Most jól figyeljete! Hivatalosan kijelentem, hogy ellene vagyok ennek az egésznek, és csak azért megyek bele, mert évforduló van, és mert elég ökor vagyok ahhoz, hogy kíváncsiskodjak. Most pedig meg kéne fogalmazni a kérdést...

- Tedd fel így - javasolta Brandon -: a Bolygóközi Biztosítótársaság keresteti még a Silver Queen roncsait a Vesta közelében? Erre csupán egyszerű igen vagy nem a válasz.

Moore megvonta a vállát, aztán begépelte a kérdést, közben Shea álmélkodva figyelt.

- Hogyan fog válaszolni? - érdeklődött. - Beszél?

- Ó, arra nem képes! - felelte kuncogva Moore. - Annyi pénzt nem áldoztam rá. Ez a modell csupán rányomtatja a választ egy szalagra, ami aztán kibújik abból a nyílásból.

Mialatt magyarázott, a nyílásból valóban előbújt egy keskeny papírszalag. Moore letépte, rápillantott, és azt mondta:

- Nos, a Multivac válasza: igen.

- Hoppá! - kurjantotta Brandon. - Én megmondtam előre! Most kérdezd meg, hogy miért!

- Ez viszont ostobaság lenne - vágott vissza Moore. - Egy ilyen jellegű kérdés nyilván sérti a titoktartásra vonatkozó előírásokat. Csupán egy „közölje indokait” felszólítást fogunk kapni, sárga papíron.

- Tedd fel a kérdést, és kiderül! - makacskodott Brandon. - A roncsdarabok keresése nem titkos, így talán az sem titkos, hogy miért csinálják.

Moore megint csak rántott egyet a vállán, és begépelte: „A Bolygóközi Biztosító- társaság miért folytatja a Silver Queen maradványainak keresését?”

A gépből szinte azonnal kicsusszant egy sárga papírszalag, amelyen a „A kért információ megszerzéséhez közölje indokait!” felirat szerepelt.

- Rendben - mondta Brandon anélkül, hogy zavarba jött volna -, akkor most mondd meg neki, hogy mi vagyunk a három túlélő, és hogy jogunk van tudni. Gyerünk, írd be neki!

Moore lekopogott egy érzelmektől mentes mondatot, mire egy újabb sárga szalag ugrott ki a gépből, a következő felirattal: „Az indoka elégtelen. Nem adható válasz.”

- Nem értem, hogy miért van joguk ezt titokban tartani - jelentette ki Brandon.

- Nem, a dolog a Multivac-on múlik - válaszolta Moore. - Mérlegeli a kapott indokot, és ha úgy dönt, hogy a válasz ütközik a törvényekkel, egyszerűen nem felel. Bírói felhatalmazás nélkül még a kormányzat sem szegheti meg az előírásokat, márpedig a bíróság tízévente egyszer dönt a Multivac ellen. Szóval, most mit akartok csinálni?

Brandon felpattant, és a rá jellemző módon, gyors léptekkel járkált fel és alá a szoba közepén.

- Rendben, akkor fejtsük meg mi magunk a rejtélyt! - mondta közben. - Valami fontosnak kell ott lennie, ha már ennyi pénzt ölnek a keresésbe. Abban mindhárman egyetértünk, hogy nem egy esetleges szabotázsra utaló nyomokat keresnek, húsz év elteltével bizonyosan nem. Csakhogy a Bolygóközi Biztosító keres valamit, valamit, ami olyan értékes, hogy ennyi idő elteltével is megéri keresni. Mármost mi lehet ennyire értékes?

- Mark, te álmodozó vagy! - állapította meg Moore.

Brandon meg sem hallotta a közbevetést, vagy ha igen, akkor nem törődött vele.

- Nem lehet drágakő, pénz vagy értékpapír - sorolta fennhangon. - Ezek egyike sem lehet elég arra, hogy visszakapják azt a pénzt, amit eddig ráköltöttek a kutatásra. Még akkor sem, ha a Silver Queen teljes egészében aranyból lett volna. Mi lehet még értékesebb?

- Az értéket önmagában nem lehet megítélni, Mark - mutatott rá Moore. - Egy levél egy cent századrészét sem éri,

mint szemét, viszont százmilliót is érhet egy vállalatnak, attól függően, hogy mit írtak rá.

- Jó a felvetés - helyeselt bólogatva Brandon. - Szóval, dokumentumok. Értékes iratok. Mármost melyik utasnak lehettek a birtokában milliárdokat érő iratok?

- Ezt meg honnan tudnánk megmondani?

- Mit szóltok, ha azt mondom: dr. Horace Quentin. Na? Ehhez mit szólsz, Warren? Ő az egyetlen, akire még emlékeznek, mert annak idején olyan fontos ember volt. Mi van, ha az ő feljegyzéseiről szól a történet? Talán egy új felfedezésről. A pokolba is, de kár, hogy egyszer sem találkoztam vele az utazás alatt! Talán elárult volna valamit, ha csak véletlenül is. Te láttad őt valaha, Warren?

- Nem, vagy legalábbis nem emlékszem - felelte Moore. - De az biztos, hogy nem beszéltem vele. Úgyhogy én sem tudok semmiről. Az persze lehet, hogy egyszer-két- szer elmentem mellette, anélkül hogy felfigyeltem volna rá.

- Nem, ez nem történhetett meg - szólalt meg hirtelen Shea, és töprengő képet vágott. - Azt hiszem, eszembe jutott valami. Volt egy utas, aki sosem hagyta el a kabinját. A stewardtól hallottam róla. Még az étkezések idejére sem bújt elő.

- És vajon Quentin volt az illető? - kérdezte Brandon, azzal megtorpant, és kíváncsian bámulta az úrutazót.

- Lehetséges, Mr. Brandon - felelte mosolyogva Shea. - Akár ő is lehetett. Nem tudom, mondta-e valaki, hogy ő az. Nem emlékszem. Az viszont biztos, hogy a titokzatos ismeretlennek nagyágyúnak kellett lennie, ugyanis az úrhajókon az ember nem ugráltathatja a személyzetet. Nem vitetheti be az ételét a kabinjába, hacsak nem nagyágyú.

- És azon az úton Quentin volt a legnagyobb nagyágyú - tette hozzá elégedetten Brandon. - Szóval, volt nála valami, amit a kabinjában tartott. Egy nagyon fontos valami. Rejtegetett valamit.

- Lehet, hogy csak elfogta az úrbetegség - szolt közbe

Moore. - Kivéve, ha... - Hirtelen elhallgatott, és kételkedve ráncolgatta a homlokát.

- Gyerünk, mondd tovább! - sürgette Brandon. - Megint eszedbe jutott valami?

- Talán. Az imént már említettem, hogy az utolsó vacsora folyamán dr. Hester mellett ültem. Egyszer megjegyezte, hogy azt reméli, találkozni fog dr. Quentinnel az utazás alatt, de addig elkerülte a szerencse.

- Hát persze - kiáltotta Brandon -, mert Quentin ki sem tette lábát a kabinjából!

- Hester ezt nem mondta - válaszolta a fejét ingatva Moore. - Viszont beszélgettünk Quentinről, az biztos. Várjatok csak... mit is mondott, mit is mondott? - Moore a halántékára nyomta a tenyerét, mintha így próbálta volna kipréselni az elméjéből a húsz éve eltemetett emlékeket. - Persze, szó szerint már nem tudom felidézni, de valami olyat mondott, hogy Quentin túlon túl teátrális, vagy a nagyjelenetek rabszolgája, vagy valami ilyesmit. Meg azt is hallottam, hogy mindketten a Ganümedészre tartanak, egy tudományos konferenciára, és hogy Quentin még az előadása címét sem hajlandó elárulni.

- így már kezd összeállni - jelentette ki határozottan Brandon, és ismét elkezdett járkálni. - Quentin felfedezett egy nagy, jelentős dolgot, amit titokban tartott, mert azon a tudományos konferencián akart előállni vele, hogy minél nagyobb legyen a felhajtás. Talán azért nem jött elő a kabinjából, mert nem akarta, hogy Hester faggatózzon, és higgyétek el, Hester megtette volna. Aztán a hajó összeütközött azzal a sziklával, és Quentin meghalt. A Bolygóközi Társaság vizsgálatot indított, híret vette a felfedezésnek, és úgy számították, hogy ha sikerül megkaparintaniuk, akkor nem csupán a veszteségeik térülnek meg, de még keresnek is egy rakás pénzt, így aztán tulajdonukba vették a roncsot, és azóta is elszántan vadásznak Quentin találmányára.

Moore barátságosan rámosolygott a másik férfira, és

odaszólt neki:

- Nézd, Mark, ez gyönyörű történet. Az egész este megérte, hogy itt ülhettem, és figyelhettem, hogy valamit varázsolsz a semmiből.

- Ó, tényleg? Valamit a semmiből? Hát akkor rajta, forduljunk ismét a Multivac- hoz! Fizetem az e havi számlát.

- Részemről rendben - felelte Moore. - De ha nem bánod, innék egy korty Jabrát. Szükségem van egy löketre, hogy tartsam veled a lépést.

Brandon leült az írógép mellé. Az ujjai kissé remegtek, mialatt begépelte a kérdést: „Milyen jellegű kutatással foglalkozott dr. Horace Quentin a halála előtt?”

Moore éppen visszatért a palackkal és a poharakkal, amikor megérkezett a válasz, ezúttal fehér papíron. Hosszú volt, alapos, és java részben húsz évvel korábbi tudományos folyóiratok cikkeinek részleteit tartalmazta.

Moore végigolvasta, és kijelentette:

- Nem vagyok fizikus, de nekem úgy tűnik, hogy Quentint utoljára az optika érdekelte.

- Amit itt látunk, az mind nyilvános adat - felelte Brandon és türelmetlenül megrázta a fejét. - Amit mi keresünk, arról még nem született publikáció.

- Arról nem fogunk találni az égvilágon semmit - mondta Moore.

- A biztosítótársaságnak sikerült - vetette ellen Brandon.

- Ez csupán a te elméleted - vitatkozott Moore.

Brandon megnyomkodta az állát enyhén remegő jobbjaival, és ismét megszólalt:

- Hadd tegyek fel még egy kérdést a Multivac-nak!

Azzal ismét odaült a készülékhez, és begépelte: „Adja meg a nevét és a fonszámát dr. Horace Quentin azon kollégáinak, akik még életben vannak, és akikkel egy tanszéken dolgozott az egyetemen.”

- Honnan veszed, hogy egy egyetemi tanszéken dolgozott?

- érdeklődött Moore.

- Ha nem, akkor a Multivac azt is megmondja nekünk.

A résből kicsúszott egy papírszelet, amin egyetlen név szerepelt.

- Fel fogod hívni ezt az embert? - kérdezte Moore.

- Az biztos - válaszolta Brandon, azzal a szalagra pillantva hozzátette: - Szóval, Otiz Fitzsimmons, egy detroiti fonszámmal... Warren, megengeded, hogy...

- Parancsolj! - felelte készségesen a házigazda. - Ez is a játék része.

Brandon beütötte a számsort Moore házi ionjának billentyűzetébe. Egy női hang jelentkezett, mire Brandon a készülékhez kérette dr. Fitzsimmons-t, aztán rövid szünet következett.

Végül egy erőtlen, öreges hang szólalt meg a hangszóróban:

- Tessék?

- Üdvözlöm, dr. Fitzsimmons - köszönt Brandon -, én a Bolygóközi Biztosítótársaságot képviselem a néhai dr. Horace Quentin ügyében, és...

- Az ég szerelmére, Mark... - suttogta ijedten Moore, de Brandon feltartotta a jobb kezét, amely szemmel láthatóan remegett a visszafojtott feszültségtől.

Szünet következett, olyan hosszú, hogy már-már úgy tűnt, megszakadt az összeköttetés, aztán az idős férfi ismét megszólalt:

- Ennyi év után? Megint?

Brandon nem tudott ellenállni a kísértésnek, diadalittasan pattintott egyet az ujjáival. Ám amikor tovább beszélt, a hangja higgadtan és barátságosan csengett:

- Igen, a mai napig szeretnénk fényt deríteni bizonyos részletekre. Ezért kérdezem öntől, doktor úr, emlékszik-e valamire azzal kapcsolatban, hogy mit vitt magával dr. Quentin az utolsó útjára? Feltételezésünk szerint lehetett nála valami,

amiről sosem született publikáció.

- Hát... - Fitzsimmons felsóhajtott, és türelmetlenül csettintett a nyelvével - már megmondtam maguknak, hogy nem tudom. És nem akarom, hogy újra zaklatni kezdjenek ezzel az ügyel. Nem tudom, hogy volt-e nála valami. Quentin elejtett ugyan néhány megjegyzést, de ő állandóan célozgatott az ilyen-olyan ketyerékre.

- Miféle ketyerére, uram?

- Már megmondtam, hogy nem tudom. Egyszer mondott egy nevet, és én azt már megmondtam maguknak. Különben sem hiszem, hogy van jelentősége.

- A feljegyzéseinkben nem szerepel semmiféle név, uram!

- Pedig ott kéne lennie. Huh... mi is volt... megvan: anoptikon.

- K-val írandó?

- K-val vagy c-vel, nem tudom, de nem is érdekel. Most pedig, kérem, nem kívánok még egyszer belekeveredni az ügybe. Hagyjanak békén! - Az öregember tovább motyogott a maga reszelős hangján, aztán a kapcsolat megszakadt.

Brandon tapsolt néhányat örömeiben, Moore viszont szigorúan rászólt:

- Mark, ez volt a legnagyobb marhaság, amit valaha elkövettél. Ha valaki hamis személyazonosságot ad meg a hálózatban, azzal súlyosan vét a törvények ellen. Ha Fitzsimmons most elhatározza, hogy bajba kever téged...

- Ugyan már, miért tenné? Különben meg máris elfelejtette az egészet. De látod már, hogy mire bukkantunk? A biztosító emberei kifaggatták az öregurat. Egyre csak azt hajtogatta, hogy korábban már elmagyarázta mindezt.

- Rendben, ez egyértelmű. De akkor is túl sokat feltételezel. Mit tudunk még?

- Azt is tudjuk - válaszolta -, hogy Quentin anoptikonnak nevezte a ketyeréjét...

- Nekem úgy tűnt, hogy ebben Fitzsimmons korántsem

biztos. Ugyanakkor, mivel azt már eddig is tudtuk, hogy Quentin a halála előtt optikai kutatásokat folytatott, az anoptikon névvel nem jutottunk előrébb.

- ... és a Bolygóközi Biztosító vagy' az anoptikont keresi, vagy a műszaki leírását tartalmazó papírokat. Quentin talán a kalapjában tartotta az iratokat, és mindössze egyetlen példányt gyártott le a készülékből. Végül is, Mike azt mondta, hogy a Vesta körül fémdarabokat szedegettek össze, igaz?

- Igen, egy halom fémhulladékot láttám a roncs közelében - erősítette meg Shea.

- Mármost, ha iratokat vagy tervrajzokat keresnének, a fémtárgyakat az űrben hagynák - fejtegette Brandon. - Összegezve tehát, egy készülékről van szó, amelynek a neve: anoptikon.

- Nézd, Mark, még ha az elméleteid helytállóak is, a keresés ma már teljességgel reménytelen - jelentette ki határozottan Moore. - Gyanítom, hogy az eredeti törmelékmenyiségnek legfeljebb tíz százaléka kering a Vesta körül. A Vestán a szökési sebesség gyakorlatilag semmi. Mi egy szerencsés irányban és szerencsés erővel ható, szerencsés lökésnek köszönhetjük, hogy orbitális pályára állt a roncsnak az a része, amelyben tartózkodtunk. A többi eltűnt, szétszóródott a Naprendszerben, és jelenleg is ott bolyong az összes elképzelhető pályán.

- De az űrhajósok azóta is szedegetik a darabokat! - vetette ellen Brandon.

- Igen, azt a tíz százalékot, amelyik véletlenül pályára állt a Vesta körül - vágott vissza Moore. - Ennyi...

Brandon azonban nem adta fel. Mélyen a gondolataiba merült, és megfontoltan beszélt tovább:

- Tegyük fel, hogy az anoptikon ott volt, és azóta sem került elő. Lehet, hogy valaki megugratta?

Mike Shea felkacagott, és derűsen válaszolt:

- Mi mindhárman ott voltunk, és biztosra veszem, hogy

amikor kikeveredtünk onnan, csak az irhánkat hoztuk magunkkal, és még annak is örültünk! Ki jöhet még számításba?

- Ez igaz - értett egyet Moore és ha valaki elhozta onnan, miért a nagy titkolózás?

- Talán nem tudják, hogy mi az - dünnyögte Brandon.

- Akkor mi hogyan tudnánk... - Moore hirtelen elharapta a szót, és Shea felé fordulva kifakadt: - Mit mondtál az előbb?

- Ki? Én? - kérdezett vissza értetlenül pislogva Shea.

- Az előbb, arról, hogy mi ott voltunk! - hadarta Moore, közben résnyire vonta a szemét, aztán megrázta a fejét, mintha így akarta volna megtisztítani az elméjét, végül döbbenet suttopta: - Hatalmas galaxis...

- Mi van? - kérdezte nyugtalanul Brandon. - Warren, mi a baj?

- Nem vagyok biztos benne... - mormolta Moore, majd valamivel határozottabban folytatta: - Az örületbe kergettek az elméleteitekkel. Már én is annyira meghülyültem, hogy kezdem komolyan venni a zagyvaságaitokat. Szóval, tény, ami tény, elhoztunk néhány tárgyat a roncsról. Úgy értem, a ruháinkon és a személyes holminkon kívül. Vagy legalábbis én elhoztam.

- Mit?

- Akkor történt, amikor átvágtam a roncs külső héjazatán... Szent úr, most is olyan tisztán látom magam előtt, mintha ott lennék... A lényeg, hogy felkaptam néhány apróságot, és beleraktam őket az úrruhám zsebébe. Fogalmam sincs, miért. Alig voltam magamnál. Gondolkodás nélkül tettem. Aztán pedig, nos, megtartottam őket. Afféle emléktárgynak. Elhoztam őket a Földre.

- Hol vannak? - kérdezte óvatosan Brandon.

- Nem tudom - válaszolta a fejét rázva Moore. - Az elmúlt húsz évben sok helyen laktunk.

- Nem dobtad ki őket, ugye?

- Nem, de amikor az ember költözik, könnyen elveszít ezt-azt.

- Ha nem dobtad ki őket, itt kell lenniük a házában.

- Igen, ha nem veszték el. Nem emlékszem rá, hogy láttam őket az elmúlt tizenöt évben.

- Mik voltak azok?

- Egy töltőtoll, amennyire fel tudom idézni - válaszolta Moore. - Egy igazi antik darab, az a típus, amelyikbe tintapatront kell rakni. Ez még hagyján, a másik volt az, ami igazán meglepett. Egy apró távcső, a hossza legfeljebb hat hüvelyk lehetett. Értitek, mire gondolok? Egy távcső!

- Az anoptikon! - kiáltotta Brandon. - Az lesz az!

- Pusztá egybeesés - válaszolta Moore, miközben megpróbált higgadt maradni.

- Egyszerű, furcsa egybeesés.

De Brandon nem hagyta meggyőzni magát.

- Még hogy egybeesés, micsoda marhaság! - kiabálta felindultan. - A biztosító emberei nem találták meg az anoptikont sem a roncsoson, sem pedig az úrben, mert mindvégig nálad volt!

- Te megvesztél!

- Gyerünk, Warren, most már meg kell keresnünk azt a ketyerét!

Moore nagyot fúj, és megadóan közölte:

- Rendben, körülnézek, ha mindenáron ezt akarod, de kétlem, hogy elő tudom keríteni. Na mindegy, kezdjük a tárolószinttel! Az a logikus hely.

- Ha keresünk valamit - felelte kuncogva Shea -, rendszerint a logikus hely a legrosszabb hely.

Minden vita ellenére mindhárman elindultak az energiarámpához, és felsiklottak az épület legfelső emeletére.

A tárolószint levegőjében dohos, furcsa szagok terjengtek. Moore bekapcsolta a légenderítőt.

- Ha jól emlékszem, legalább két éve nem csapattam ki a

port. Ebből is láthatjátok, milyen ritkán járok idefent. Most pedig, lássuk csak... ha itt vannak valahol, akkor az agglegénygyűjteményben lapulnak. Arra a szeméthalomra gondolok, amelyik azóta áll ott, hogy megnősültem. Ott fogjuk elkezdni.

Moore kotorászni kezdett az összecukható plasztikládákban, közben Brandon szorosan a háta mögé állt, és a nyakát nyújtogatva, izgatottan figyelt.

- Látod ezt? - kérdezte tőle ellágyulva Moore. - Az egyetemi évkönyvem. Akkoriban éppen a hangrögzítés örültje voltam. Annyira, hogy sikerült hangfelvételt készítenem az összes végzőssel, akinek a képe szerepel ebben a könyvben - szeretettel megpaskolta a könyvet. - Az ember megesküdné, hogy nincs benne semmi, csak a szokásos, trimenzionális fényképek, csakhogy mindegyikhez tartozik egy-egy bebörtönzött... - Brandon sanda pillantását látva Moore elhallgatott, és gyorsan kibökte: - Jó, jó, máris keresem!

Elfordult a plasztikdobozoktól, majd felnyitott egy terjedelmes, fakeretes, ódivatú bőröndöt, és nekilátott átválogatni a különféle rekeszek tartalmát.

- Hé, ez meg mi? - kurjantotta váratlanul Brandon, és rámutatott egy apró hengerre, amely halk kattogás kíséretében gurult a padlón.

- Nem tudom... - dűnnyögte Moore, de egy ütemmel később felcsattant: - Igen! Ez az a toll! Megvan. És íme, itt a távcső is! Persze, egyik sem működik, mindkettőben eltört valami. Legalábbis azt hiszem, hogy a tollban. Leszakadt benne valami, hallod, hogy zörög? És mert a leghalványabb fogalmam sem volt arról, hogyan kell megtölteni, sosem tudtam ellenőrizni, hogy valaha működött-e. Évtizedek óta nem gyártanak tintapatront.

Brandon a lámpa alá tartotta a tollat, és megjegyezte:

- Kezdőbetűk vannak rajta.

- Valóban? Nem emlékszem rá, hogy annak idején észrevettem volna...

- Eléggé megviseltek - dörmögte Brandon. - Várjál csak...
három betű, mégpedig J, K, Q.

- Q?

- Igen, ezzel a szokatlan betűvel kezdődött az utolsó név. Könnyen meglehet, hogy ez a toll Quentiné volt. Alighanem örökölte, és megtartotta, hogy szerencsét hozzon neki, vagy mert érzelmileg kötődött hozzá. Talán az ükapjáié volt abban a korban, amikor még ilyen tollakkal írtak. Az ükapjáié, akit Jason Knight Quentinnek hívtak, vagy Judah Kent Quentinnek, vagy valami ilyesminek. A Multivac-tól lekérdezhethetjük Quentin felmenőinek a nevét.

- Igen, azt éppen megtehetjük - felelte Moore, és a fejét csóválva hozzátette: - Látod, elérted, hogy ugyanolyan örült legyek, mint te!

- Szóval, ha így áll a helyzet, azzal bizonyítást nyer, hogy Quentin kabinjában kaptad fel - fejtegette tovább Brandon. - És akkor a távcsövet is ott szedted fel.

- Állj le egy pillanatra! - kérte Moore. - Nem emlékszem rá, hogy mindkettőt ugyanazon a helyen vettem magamhoz. Arra sem emlékszem, hogy mialatt a roncs külsején mászkáltam, elcsórtam néhány apróságot.

Brandon ekkor a látcsövet vette szemügyre. A lámpa alá tartotta, majd újra és újra megfordította.

- Ezen nincsenek betűk - közölte rövid vizsgálódás után.

- Számítottál rá?

- Nem látok rajta semmit, csak ezt a keskeny illesztést - felelte Brandon, majd a hüvelykujjával végigsimított a finom hornyon, amely a látcső vastagabbik vége közelében körbefutott a keskeny fémhengeren. Megpróbálta elcsavarni a két részt, de nem sikerült neki. - Egy darabból áll - közölte ekkor, azzal a szeméhez emelte a látcsövet, és kijelentette: - És sajnos nem működik.

- Az előbb megmondtam, hogy eltört - felelte Moore. - Nincsenek benne lencsék...

- Amikor egy jókora meteor telibe talál egy űrhajót - szólt közbe Shea -, az ember joggal számíthat arra, hogy kisebb-nagyobb sérülések keletkeznek.

- Szóval, amennyiben ezt keressük - mondta ekkor elkedvetlenedve Moore -, amennyiben ez az anoptikon, a jelekből ítélve nem vesszük semmi hasznát.

Kivette a távcsövet Brandon kezéből, és körbetapogatta a henger két végét lezáró, üres peremeket.

- Még azt sem lehet megállapítani - dörmögte rosszkedvűen -, hogy hol voltak valaha a lencsék. Nincsenek mélyedések, amelyekbe belefoglalták őket. Olyan, mintha soha nem is... - Egy pillanatra elhallgatott, majd felkiáltott: - Hé! Várjunk csak!

- Mi van? - kérdezte Brandon.

- A név! A készülék neve!

- Az anoptikon? Mi van vele?

- A szavak elején használt „an” egy úgynevezett prefixum. Egy görög előtag, és voltaképpen azt jelenti: nincs. Megfordítja a görög eredetű szavak értelmét. Az anarchia azt jelenti: „nincs kormányzat”. Az anémia azt jelenti: „nincs vér”. Az anonim azt jelenti: „nincs név”. És az anoptikon azt jelenti...

- Nincs lencse! - kiáltotta Brandon.

- Pontosan! Quentin alighanem feltalált egy lencse nélküli optikai készüléket, valószínűleg ez az, és talán nincs is eltörve!

- De amikor az imént belenéztem - szólalt meg Shea -, nem láttál vele semmit.

- Bizonyára homályosra van állítva - vélekedett Moore. - De a nyakamat rá, hogy lehet igazítani rajta! - Azzal, ahogyan az imént Brandon, két kezébe vette az anoptikont, és megpróbálta elcsavarni a körbefutó horony mentén. Egyre nagyobb erőt fejtett ki, míg végül fel-felnyögött.

- Nehogy eltörd! - figyelmeztette Brandon.

- Enged, ha nehezen is - felelte lélegzet után kapva Moore. - Vagy eleve ilyen szorosra tervezték, vagy berozsdásodott. - Abbahagyta az erőlködést, türelmetlen pillantást vetett a

készülékre, és a szeméhez emelte. A következő másodpercben meg- pördült, depolarizálta az egyik ablakot, és kinézett a város fényeire.

- Lökjétek ki egy zsiliből! - zihálta rekedtes hangon.

- Mi van? Mit látsz? - kérdezte izgatottan Brandon.

Moore minden magyarázat nélkül átnyújtotta neki a készüléket. Brandon a szeme elé tartotta, és felkiáltott:

- Ez egy teleszkóp!

- Hadd nézzem meg! - kérte Shea, és talpra ugrott.

Majdnem egy teljes órán keresztül vizsgálgatták az anoptikont. Kiderítették, hogy ha az egyik irányba csavarják el a két hengert, akkor teleszkópként működik, ha viszont a másik irányba, akkor mikroszkópként.

- Vajon hogyan működik? - kérdezte újra és újra Brandon.

- Nem tudom - válaszolta neki újra és újra Moore, míg végül kijelentette: - Meggyőződéseim, hogy koncentrált erőterek dolgoznak benne. A mezők ellenállása miatt olyan nehéz elcsavarni. Ha nagyobb változatokat építenénk, valószínűleg csak elektromos motorokkal lehetne beállítani őket.

- Okos trükk - jegyezte meg Shea.

- Annál is többről van szó - válaszolta Moore, és lázas fejtegetésbe fogott: - Fogadni mernék, hogy ez a műszer új távlatokat nyit az elméleti fizikában. Lencsék nélkül fókuszálja a fényt, ráadásul úgy képes egyre tágabb és tágabb területről begyűjteni, hogy a fókusz távolság nem változik. A nyakamat rá, hogy képesek leszünk megkétszerezni úgy az ötszáz hüvelykes Ceres-távcső, mint az elektronmikroszkópok teljesítményét! Ezen felül nem látok benne kromatikus elváltozást, ami azt jelenti, hogy egyenlő arányban hajlítja meg valamennyi hullámhosszú fényt. Talán a rádióhullámokat és a gammasugarakat is meghajlítja. Sőt talán még a gravitációt is eltorzítja, már amennyiben a gravitáció egyfajta sugárzás. Talán...

- Mennyit érhet? - szólt közbe szárazon Shea.

- Ha megfejtjük a működése titkát, rengeteget - felelte Moore.

- Akkor nem mutatjuk meg a Bolygóközi Biztosítótársaságnak - jelentette ki eltökélten Brandon. - Először is keresünk egy ügyvédet. Amikor lemondunk a mentési jutalmunkról, ezekről a tárgyakról is lemondunk, vagy nem? Mire aláírtad a papírokat, már a tulajdonodban voltak. Amúgy meg, mire jók a papírok, ha nem tudtuk, hogy mit írunk alá? Még az is lehet, hogy csalásnak minősítik.

- Az a véleményem - válaszolta megfontoltan Moore -, hogy egy ilyen fontos találmánynak talán nem is egy magánvállalathoz kéne kerülnie. Talán nem ártana, ha beszélnék valamelyik kormányzati ügynökséggel. Ha valóban sok pénz van benne...

- A pokolba a pénzzel, Warren! - harsogta Brandon, és nekivadulva csapkodta a combját mindkét öklével. - Félre ne értsd, boldogan bezsebelek minden pénzt, ami az ölembe hullik, de nem ez a lényeg. Híresek leszünk, ember, híresek! Csak képzeld el a történetet! Egy mesés kincs elveszik az űrben. Egy óriásvállalat húsz éven át kutat utána, és egész idő alatt nálunk van, az elfeledetteknél. Aztán, az eltűnésének huszadik évfordulóján rátalálunk a kincsre. Ha ez beválik, ha az anoptika lesz az új, hatalmas találmány, akkor soha többé nem fognak elfelejteni minket!

Moore előbb csak vigyorgott, aztán felkacagott.

- Ez igaz - mondta nevetve. - Hát elérted, Mark! Elérted azt, aminek nemrég ne- kiálltál. Mindhármunkat kimentettél a feledésből.

- Együtt csináltuk - felelte Brandon. - Mike Shea látott el minket a szükséges alapinformációkkal. Én dolgoztam ki az elméletet, és nálad volt a készülék.

- Rendben, viszont elég későre jár, a feleségem nemsokára hazajön, vagyis lassan fejezzük be a mulatságot - javasolta

Moore. - Kiszedjük a Multivac-ból, hogy melyik ügynökség felel meg legjobban a céljainkra, és hogy ott kit kell...

- Nem, nem, nem! - tiltakozott Brandon. - Előbb a szertartás! Az évforduló utol- ó pohár köszöntőjét kérem, méghozzá a megfelelő változtatással. Warren, volnál szíves? - Azzal a társa felé nyújtotta a palackot, amely még ekkor is félig volt Jabra-vízzel.

Moore óvatosan színültig töltötte a három apró poharat.

- Uraim, pohárköszöntő következik! - mondta ünnepélyesen, mire mindhárman egyszerre felemelték a poharukat. - Uraim, igyunk a Silver Queen emléktárgyaira, amelyek mindvégig nálunk voltak.

1959